

RAKYTNÍK ŘEŠETLÁKOVÝ - rostlina budoucnosti

Prof. Ing. Pavel Valíček, DrSc.
Emil V. Havelka

LÉČEBNÉ ÚČINKY

Z rakytníku řešetlákového lze oproti jiným rostlinám použít všechny jeho části, tj. kořen, kůru, listy, květy, plody, semena i dřevo (obr. 3, barevná příloha). Co všechno obsahuje je uvedeno v předcházející kapitole, zde se budeme věnovat léčení jeho různými částmi. Jednotlivé přípravky se většinou užívají formou čtyř- až šestitýdenních kůr.

V lidovém léčitelství Sibíře, Mongolska i některých oblastí Číny byl rakytník znám již v dávné minulosti. Užíval se při léčbě plicních, zažívacích, jaterních i kloubních onemocnění, ale také v místní kosmetice. Pomáhal při zahlenění i zánětech plic, hojil sliznice, vředy žaludku i dvanáctníku, reguloval krevní oběh. Urychloval proces hojení ran, stimuloval regenerační procesy, měl pozitivní vliv na choroby jater. V tibetské tradiční medicíně patří mezi vysoce efektivní regenerační prostředek, který se používá i při kardiovaskulárních chorobách a intoxikacích.

Ostatně klinické výzkumy z posledních let mimo jiné prokázaly, že plody, šťáva z nich i extrakt ovlivňují funkci žaludku, sleziny a dvanáctníku, ale také tvorbu krve a jsou antimikrobiálně aktivní. Olej má potom značné regenerační vlastnosti, hojí rány a podporuje sekreci trávicích šťáv.

PLODY A DUŽNINA

Plody (*Hippophaë fructus*) se používají při hypovitaminóze a avitaminóze, jsou vhodné ke zlepšení zdravotního stavu u pacientů po infekčních chorobách i po chirurgických zákrocích. Mají baktericidní účinek vůči stafylokokům, bakteriím břišního tyfu, dyzentérie, salmonelózy, stimulují zažívání, zlepšují vylučování trávicích enzymů a žluči, zvyšují rezistenci vůči infekci, mají biostimulační účinek, neboť zvyšují počet erytrocytů, zlepšují kvalitu hemoglobinu i fosfolipidů a vedou ke vzrůstu koeficientu albumin/globulin. Bylo prokázáno, že při infekční hepatitidě se vlivem šťávy zmenšuje intenzita dystrofických a nekrotických procesů v jaterních buňkách.

Čerstvé plody a výrobky z nich se používají při všech druzích nachlazení, chřipkách, angínách, bolestech hlavy, při nemocích pohlavního ústrojí i zánětu močových cest, ale také při stresu, pracovní i sportovní zátěži, při nedostatku vitaminů a minerálů, hlavně na jaře a v zimě. Čaj z plodů se používá při léčení bolesti žaludku.

Šťáva se užívá spolu s dužninou jako podpůrný prostředek při snížené kyselosti žaludečních šťáv, hypokinezi žaludku a střev i při zácpě způsobené ochablostí zažívací soustavy. Používají se v prevenci při extrémních pracovních podmínkách jako polyvitaminózní prostředek. Sirupy a džusy jsou nedílnou součástí potravinových doplňků pro děti, řidiče, těžce pracující a sportovce, neboť zvyšují dlouhodobě výkonnost, při učení a řízení motorových vozidel zlepšují paměť a koncentraci myšlení.

V tibetské tradiční medicíně se používá k zastavení krvácení při poškození plic a k léčení narušených sliznic.

OLEJ

Rakytníkový olej (Hippophaë oleum) je unikátní přírodní látka, která z hlediska obsahu biologicky aktivních složek nemá sobě rovných mezi ostatními rostlinnými oleji, přitom nemá prakticky žádné vedlejší účinky. Zvyšuje odolnost organismu, doplňuje nedostatek vitaminů a minerálů v těle. Podle lékařské literatury olej snižuje bolest, regeneruje tkáň, sliznici trávicího a pohlavního ústrojí, léčí popáleniny, křečové žíly, žaludeční a střevní potíže.

Má unikátní skladbu vitaminů a biologicky aktivních látek pro léčbu kardiovaskulárních chorob, zvláště aterosklerózy i dystrofických procesů v myokardu. Celkově zlepšuje zdravotní stav, dochází k omezení stavů stenokardie i poruch vegetativně cévních, předchází zánětu žil, normalizuje se arteriální tlak.

Byl zjištěn baktericidní účinek na zlatého stafylokoka, hemolytického streptokoka a tyfu. Inhibuje sekreci žaludečních šťáv, léčí zánět jícnu, žaludeční a dvanáctníkové vředy i nemoci tlustého střeva. Zde se užívá čajová lžička oleje 3krát denně 30 minut před jídlem po dobu 14-21 dnů. U nemocí konečníku, např. u hemoroidů nebo erozních jizev se užívají čípky z rakytníkového oleje, a to 2krát denně ráno po vyprázdnění a na noc, a to po dobu asi 14 dnů. Jinou možností je vkládání tamponů nasycených rakytníkovým olejem do konečníku. Pozitivně působí i při rakovině zažívací soustavy, chorobách slinivky a také při průjmech. Při ozařování u rakoviny jícnu a žaludku užívá se ½ lžice 2-3krát denně po dobu této terapie.

Regeneruje tkáň epitelu po termických a chemických poškozeních kůže, popáleninách nebo omrzlinách, léčí proleženiny. Zevně se užívá na téměř 20 druhů kožních chorob, zvláště uhrovnosti, různých ekzémů a opruzenin. Chrání biologické membrány před poškozením vlivem chemických látek. Patří mezi výborné léčebné prostředky zlepšující granulaci a epitelizaci tkání. Velmi dobrých výsledků bylo dosaženo při léčbě bércových vředů. Ve všech případech se na poškozené místo nanese rakytníkový olej a zaváže obvazem, který se mění každý den, a to až do doby, kdy dochází ke granulaci pokožky, ale také v preventivním natírání okolní zdravé tkáň při ozařování rakoviny.

Je efektivní v oftalmologii u trachomu a poranění rohovky a její destrukci, slouží pro urychlení léčení zánětu očí. Užívá se 2-3krát denně ve formě 10-20 % masti, nebo perorálně 1 ml oleje na 10 kg hmotnosti nemocného, ne více než 10 ml denně.

Využívá se i při zánětech horních cest dýchacích a hltanu, kdy se nejdříve odstraní slizovitý obal vatovým tamponem namočeným v rakytníkovém oleji. Následně se provádí inhalace rakytníkovým olejem 15 minut každý den, a to po dobu 8-10 dnů. Jinou možností je pravidelný výplach dutin.

Význam má i v gynekologii, kde se při netypickém epitelu a erozi hrdla děložního do pochvy (po předchozím očištění a navlhčení) zavádí tampon namočený v rakytníkovém oleji, a to na 12-14 hodin po dobu 2-3 týdnů.

RAKYTNÍK ŘEŠETLÁKOVÝ - rostlina budoucnosti

Prof. Ing. Pavel Valíček, DrSc.

Emil V. Havelka

Působí jako biogenní stimulátor se schopností tlumit bolest stejně jako analgetika. Urychluje růst vlasů, zlepšuje stav organismu v jarním a zimním období, kdy je hypovitaminóza a avitaminóza velmi rozšířená. Semena slouží jako projímadlo, olej jako náhražka rybího tuku.

VĚTVE A LISTY

Droga (*Hippophaë folium et stipites*) se používá ve formě nálevu při rýmě. Novější výzkumy prokázaly u kůry, díky obsahu serotoninu, i protinádorovou aktivitu. Listy se v tradiční medicíně užívají při revmatismu a dně. Slouží rovněž k mytí vlasů pro jejich zpevnění a zpomalení procesu vypadávání.

HOMEOPATIE A GEMMOTERAPIE

Podle Janči se v homeopatii nejčastěji zpracovávají čerstvé plody v plné zralosti. Základní potenci D0 připravujeme z 85 % etanolu a ředíme 40 % etanolem až na potenci D10. Z potence D2 se rovněž vyrábějí masti, která se užívá 3krát denně v co nejtenčí vrstvě k ošetření pokožky u spálenin, omrzlin a jiných poškozeních kůže, ale rovněž slouží k nanášení na reflexní plošky některých orgánů.

Pokud jde o gemmoterapii, tj. léčení pomocí výtažků z pupenů rostlin, má rakytník účinné imunostimulační účinky, podporuje regeneraci epitelu, léčí žaludeční a dvanáctníkové vředy, působí na zažívací a kloubní potíže, má určité antidepressivní a antisklerotické účinky.

KONTRAINDIKACE

U drog připravených z rakytníku řešetlákového nebyly zjištěny žádné nežádoucí účinky, ani není známa žádná kontraindikace. Přípravky z plodů mohou ve velkém množství způsobit tzv. pálení žáhy. Výjimečně se může projevit nesnášenlivost oleje při vnitřním užití, která se projevuje zvracením, tzv. falešnou nespavostí nebo zvýšenou bolestivostí, např. žaludku. Někdy se u rakytníkového oleje upravuje pH, a to podáním jedlé sody nebo hořčičku, což se týká hlavně léčby dvanáctníkového vředu.